
Morten Schelde
(Tekst: Jeannette Stoschek)

Grænseområder

Il disegno è di tanta eccellenza che non solo ricerca le opere di natura, ma infinite piú quelle che fa natura.

Tegnekunsten har så ekstraordinære egenskaber, at den ikke bare undersøger naturens værker, men kan skabe uendeligt meget mere end naturen selv har skabt.

Leonardo da Vinci, Trattato della pittura, 33

At tegne er en almindelig, tilsyneladende meget enkel og ukompliceret handling. Ikke meget kræves for hurtigt at fastholde ideer og noget man har set eller oplevet i ikke-verbal form. Tegningen, som i mange århundreder var henvist til at have en overvejende tjenende funktion for maleri og skulptur, og som ofte kun var forberedende skitse og et redskab til at finde billedideer med, udviklede sig i anden halvdel af det 20. århundrede til et selvstændigt medie med egne perspektiver og strategier.

For Morten Schelde (f. 1972 i København) har tegningen været det foretrukne medie i mange år. Med enkle midler – blyant og papir – og former – streger og linjer – udgør den vejen for hans refleksion. Kunstneren opfatter det at tegne som en tilegnelse af virkeligheden, som noteren og memoreren af oplevelser, erfaringer og følelser såvel som skabelse af verdener. Schelde sætter sine verdener på papir med fine, regelmæssige streger af blyanten eller farveblyanten, men indimellem også på vægge. Han skifter ofte format og i den senere tid er han begyndt at "tegne" med computeren, ligesom han kombinerer tegning med fotografi eller bruger kobberpladen til sine udkast og raderinger.

I *Children of Suburbia*, en serie Schelde påbegyndte i 1999, får man et klart indtryk af hans karakteristiske blik og fortælleformer. Man ser høje træstammer rage op over et parcelhus (#34), men også inderum som for eksempel en garage, eller beboelses- og arbejdsrum (#43, #44) såvel som en lille dreng der går ved siden af en bjørn på en usynlig vej ovenover en mennesketom motorvej (#17). De monokrome tegninger, lavet med den største akribi og nøjagtighed, fremkalder forbavselse, irritation og nysgerrighed. De enkelte genstande eller scenerier virker velkendte. Billederne stammer fra hverdagslighedens lager, de er umiddelbart genkendelige, let aflæselige og kan stedfæstes. Men samtidig udgår der en lurende uro fra dem, både billeder og kompositioner stiller ved nærmere betragtning gåder. Den detaljerede tegning, der overfladisk betragtet virker som en art tegnet lageropgørelse, virker efter længere tids betragtning foruroligende. Som i Francis Ford Coppolas og David Lynchs film bliver den lurende gru, den mørke bagside og det fortiede langsomt tilgængeligt og mærkbart under overfladen. Og på subtil vis opstår en uhyggelig atmosfære. Forbindelserne mellem hans billeder, hans fortælleflod, minder om Lynchs film, hvor begreber som tid og rum ofte er usikre. Mareridt, mentale forestillinger, personlige erfaringsrum og erindringer, skyder sig ind mellem hinanden og forbinder sig med en ydre realitet i Scheldes værker.

I et rum står en skattekiste under palmer (*Treasure*

Island, Dear Tiger! 2005), vandmasser oversvømmer inderum: kælderhvælvinger, lagerrum eller arbejdsrum mister deres faste grund, opløser sig i en rumkonstruktion med egen logik og tager samtidig det faste ståsted fra betragteren, det sikre perspektiv (*The Caveman Diary*, 2006). På en kæmpestor tegning kan man se en galopperende hest i naturlig størrelse mellem slanke træstammer, der rager højt op over den; på skovbunden, på de knækkede grene under hesten ligger spor af den menneskelige civilisation spredt eller tilfældigt arrangeret. Måske affald fra en picnic, kunne en plasticpose fra en dansk forretningskæde og en øldåse tyde på. Men man kan finde mere endnu: en vaskemaskine, en skruetrækker, et par damesko, en eksotisk afrikansk maske og to bøger, identiske og uden titel på forsiden. Bøgerne minder i deres udformning om en nyligt udkommet publikation af Claus Carstensen. Talrige spørgsmål trænger sig på: Hvem har smidt hvilke ting ud eller ladet dem ligge tilfældigt her, vil nogen bryde med eller frigøre sig fra det overflødige eller ligefrem det forbilledlige? Hvem strejfer om i skoven? Hvem har sluppet hesten eller hestene fri? Hvem og hvor er deres ejer? (*Crazy Horses Teenage Wasteland*, 2007).

For Morten Schelde er tegningen et spejl af hans hverdag, hans bekymringer, drømme og længsler. Her kan han forbinde det narrative med det forestillede. Kunstneren fastholder en ydre realitets konturer og overflader med fine streger. Han skaber sine billedideer på baggrund af en næsten udtømmelig billedmængde. Det er billeder han har fundet på internettet såvel som egne tegninger eller fotografier af hverdagsgenstande og velkendte rum, værelser eller personer, som er forbundet med personlige erindringer og følelser. Disse billeder indtager Schelde, formalt, indholdsmæssigt og funktionelt. Billederne står for en visuel oplevet erfaring, der ikke kan formuleres verbalt. Tegningen giver kunstneren en mulighed for at slippe fri af sproget og de fundne billeders form. Den giver ham en mulighed for at tematisere den subjektive oplevelse og for at finde et subjektivt formsprog, som åbner et nyt rum, en verden, der ligger bag tingene. Schelde gennembryder grænserne mellem ord og billede, han arbejder med modsætningsfyldte, modstridende verdener og realiteter. Hans billeder forbliver ikke-entydige. Ikke sjældent henviser de til litterære kilder som for eksempel den engelske eventyrroman *Treasure Island* af Robert Louis Stevenson eller digtet *The Rime of an Ancient Mariner* af Samuel Taylor Coleridge. Virkelige begivenheder, som en skibsrejse på et ekspeditionsskib sammen med videnskabsfolk og journalister, der førte ham fra Grønland via Azorerne til Sydafrika, kan være udgangspunkt for hans værker (*The Great Fiction of Science*, 2007). Kunstneren får konstant den overfladiske virkelighed til at vakle, henviser til dens porøsitet. Man på en gang irriteres og fascineres af de små skift i perspektiver og planer, som man først opdager ved nærmere eftersyn, af de enkelte genstandes forskellige størrelser, af den monokrome farveholdning, som fører til en fokusering af blikket og fremmedgørelse af billedet, og af det mystiske, absurde og sære ved situationerne. Fortælletråde spindes og rives over på samme tid. Kunstneren bryder med lineære handlings- og tidsforløb. Modstridende lokaliteter, realiteter og tider forenes i et billede.

Scheldes værker rummer en (visuel) invitation til at gå i kast med en skjult historie, til at vikle de forskellige emotionelle, visuelle og narrative tråde ud og til at opsnuse de forskellige spor. Man kan opdage visuelle

historier som kunstneren konstruerer på baggrund af (personlige) erindringer og erfaringer, som kan indsættes i et nyt forbindelsesnet og videreføres. Hans værker er bevidste om deres flertydighed og uafgørlighed, som tillader forskellige opfattelses- og tolkningsmuligheder. Der tilbyder sig nye syns- og betragtningsmåder, som nedbryder og redefinerer grænserne mellem fiktion og fantasi, realitet og illusion, billeder og ord.

Når betragteren træder ind i Scheldes billedverden kan han selv være hovedpersonen, ligesom for eksempel Alice i Lewis Carrolls underfundige bog *Alice i Eventyrland*, hvor meget og næsten alt er anderledes end i den velkendte hverdag. I Morten Scheldes værker er ordens kategorier som tid og rum, rationalitet, identitet og sprog også sat ud af kraft. Man kan ikke længere stole på tidligere erfaringer, den såkaldte normaltilstand findes ikke mere; men dermed opstår der samtidig plads til noget nyt, en verden, hvor fortællingens egen logik består, en verden som unddrager sig entydighed eller ligefrem forbliver uløselig gåde. *

Oversat af René Jean Jensen
